

EESTI ADVOKATUURI JUHATUS ISTUNGI PROTOKOLL

17. juuni 2025. a nr 13
Tallinn

3.2 Avaldus vandeadvokaadi kutsenimetuse taotlemiseks AdvS § 26 lg 3¹ alusel

Vandeadvokaadi abi B on 26.05.2025 esitanud avalduse vandeadvokaadi kutsenimetuse taotlemiseks vestlusega AdvS § 26 lg 3¹ alusel ning täiendavalt 29.05.2025 taotluse avalduse sisuliseks läbivaatamiseks.

AdvS § 26 lg 3 teise lause alusel võib vandeadvokaadina advokatuuri liikmeks võtta isiku, kes on vähemalt kolm aastat töötanud muul käesoleva lõike esimeses lauses nimetamata ameti- või töökohal, mille ülesannete keerukus ja vastutus vastavad vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele ja sellel ameti- või töökohal töötamisest ei ole möödunud üle viie aasta. Avaldaja on seisukohal, et antud norm kohaldub ka olukorras, kus isik on juba advokatuuri liige (vandeadvokaadi abi) ning see annab aluse võrdselt teiste õiguskutse esindajatega taotleda advokatuuri liikmesuse kutsenimetuse muutmist ehk vandeadvokaadina advokatuuri liikmeks võtmist. Avaldaja põhjendab seda järgnevalt.

Sätte grammatiline tõlgendamine viib tulemusele, et mh võib avalduse esitada isik, kes on juba advokatuuri liige. Avaldaja viitab 2018. aasta AdvS jt seaduste muutmise seletuskirjale, millega normi muudeti ning selgitab, et ka sätte eesmärgipärase tõlgendamise kaudu on selle mõtteks tagada õiguskutsete esindajate võrdne kohtlemine. Võrdse kohtlemise mõttest kantuna tuleb võrdselt kohelda kõiki vabade õiguskutsete esindajaid, sh advokatuuri liikmeks olevaid vandeadvokaadi abisid. AdvS § 26 lg 3¹ teise lause „/.../ võib vandeadvokaadina advokatuuri liikmeks võtta /.../“ süstemaatilis-loogiline tõlgendamine viib tulemuseni, et advokatuuri liikmest advokaadi kutsenimetuse muutmine ei tähenda isiku teistkordset advokatuuri vastuvõtmist ja ei piira seega antud sätte kohaldamist.

Vandeadvokaat ja vandeadvokaadi abi on AdvS-i tähenduses kutsenimetused ja kutseorganisatsiooni (advokatuuri) sees kutsenimetuse muudatus ei ole käsitletav teistkordselt advokatuuri liikmeks astumisega. Seda on selgitatud ka seletuskirjas: „/.../ võib advokatuuri juhatus anda vandeadvokaadi kutsenimetuse eksamit sooritamata /.../. Selline tõlgendus on kooskõlas ka AdvS-i sama §-i teiste sätetega. Näiteks AdvS § 26 lg 1 kohaselt: „Vandeadvokaadiks võib kirjaliku avalduse alusel saada advokatuuri liige /.../“ ehk juba advokatuuri liikmeks oleva isiku osas muutub kutsenimetuse, mitte liikmelisuse staatus. Seega on AdvS § 26 lg 3¹ näol tegemist diskretsiooninormiga üksnes osas, milles see puudutab kumulatiivsete nõuete täitmist isiku sobivuse hindamisel vandeadvokaadist advokatuuri liikmeks vastuvõtmiseks.

Juhatus on seisukohal, et AdvS § 26 lg 3¹ tingimusi ei täida avaldaja varasem töökogemus, sh töökogemus krediitdiasutuse peajuristina. Avaldaja ise kinnitab oma avalduses, et ta tegutseb vandeadvokaadi abina advokaadibüroos A alates 2019. aasta jaanuarist. Seega on tema varasematel töökohtadel töötamisest tänaseks möödunud üle 5 aasta ning isegi kui nende töökohtade keerukus ja vastutus vastaks vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele (mida ei ole advokatuuri juhatus käesoleva otsuse tegemisel hinnanud), ei ole võimalik avaldajat vandeadvokaadina vastu võtta, kuna töötamisest möödunud aeg ületab AdvS §-s 26 lg 3¹ ette nähtud maksimaalset 5 aastat.

Kuivõrd avaldaja on advokatuuri liikmesuse peatamise järgselt töötanud uuesti advokaadina üle 6 aasta, on muus õigusvaldkonnas töötamisest igal juhul möödunud rohkem kui viis aastat ja vastavat kogemust ei saa arvestada.

Juhatus on samuti erinevalt avaldajast seisukohal, et AdvS § 26 lg 3¹ ei kohaldu vähemalt praegustel asjaoludel juba advokatuuri liikmeks olevale vandeadvokaadi abile.

Juhatus selgitab, et 2018. aasta AdvS § 26 lg 3¹ muutmisega täiendati isikute loetelu, kel on võimalik vestluse kaudu n-ö lihtsustatud korras advokatuuri liikmeks saada ka vandeadvokaatidega, aga põhjusel, et ei olnud mõistlik senini kehtinud nõue, et *varem vandeadvokaadina* tegutsenud isik pidi advokatuuri astudes uuesti vandeadvokaadieksami sooritama.

AdvS § 26 lg 3¹ teine lause lisati seadusesse eesmärgiga ühtlustada advokatuuriseaduse sõnastust kohtute seaduse sõnastusega ning võimaldada advokatuuri liikmeks võtta vandeadvokaadi eksami sooritamise nõudeta ka teisi isikuid kui seda võimaldab advokatuuriseaduse § 26 lõikes 3¹ esimese lauses toodud loetelu. Norm annab advokatuuri juhatusele laiemat otsustusõigust isikute advokatuuri vastuvõtmise osas, kes ei ole töötanud seaduses loetletud ametikohal, kuid kelle puhul advokatuuri juhatus on kindlal veendumusel, et nende senine töökogemus, teadmised ja isiksuseomadused võimaldavad töötada vandeadvokaadina. Arvestades, et AdvS § 26 lg 3¹ peamine eesmärk on lihtsustada spetsialistide liikumist õiguselukutsete vahel, kohaldub norm (primaarselt) isikute osas, kes ei ole advokatuuri liikmed, kuid keda teatud nõuete täitmisel saab lihtsustatud korras liikmeks võtta - sellele viitab seaduse selge sõnastus: *“vandeadvokaadina võib advokatuuri liikmeks võtta”*. Kuivõrd avaldaja juba on advokatuuri liige, ei ole teda vajalik ega võimalik enam uuesti advokatuuri vastu võtta.

Avaldaja on advokatuuri liige üle 10 aasta ja ka liikmesuse peatamise lõppemise järgselt on avaldaja teadaolevalt töötanud advokaadina üle 6 aasta. Seega ei ole avaldaja puhul tegemist normi kohaldamisalasse kuuluva olukorraga, kus mõnes teises õiguse valdkonnas tegutseja sooviks liituda advokatuuriga. Avaldaja puhul ei ole käesoleval ajal tegemist ka liikmesuse peatamise järgse advokaadi tegevuse taasalgatamise olukorraga. Isegi kui oleks võimalik AdvS § 26 lg 3¹ kohaldada ka vandeadvokaadi abidele, st tõlgendada sätet selliselt, et see võimaldab vandeadvokaadi abile vandeadvokaadi kutsenimetuse anda AdvS § 26 lg 3¹ nimetatud korras, siis antud juhul ei ole avaldaja puhul täidetud normi kohaldamise sisulised eeldused – st avaldaja ei ole *“vähemalt kolm aastat töötanud muul käesoleva lõike esimeses lauses nimetatata ameti- või töökohal, mille ülesannete keerukus ja vastutus vastavad vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele ja sellel ameti- või töökohal töötamisest ei ole möödunud üle viie aasta”*. Avaldaja tegevust advokaadina advokaadibüroos A ei saa lugeda ameti- või töökohaks, mille keerukus ja vastutus vastavad vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele. Ei ole vaidlust, et avaldaja tegutseb vandeadvokaadi abina. Vandeadvokaadi abi töö keerukus ja vastutus ei saa seadusest tulenevalt vastata vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele. Nii seab seadus vandeadvokaadi abi töö ulatusele (sh keerukusele) mitmeid piiranguid – näiteks ei tohi vandeadvokaadi abi esindada või kaitsta klienti Riigikohtus, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti, ega tegutseda vahekohtuniku ega pankrotihaldurina (AdvS § 42 lg 2). Samuti on piiratud vandeadvokaadi abi võimalus juhendada teisi vandeadvokaadi abisid, sest vandeadvokaadi abi võib tegutseda vaid patrooni juhendamisel (AdvS § 42 lg 4). Vandeadvokaadi abi ei saa tegutseda büroopidajana (AdvS § 54 lg 1) - seetõttu ka vandeadvokaadi abi vastutus ei saa vastata vandeadvokaadi vastutusele – vandeadvokaadi vastutus büroopidajana ning patroonina on selgelt laiem, kui see saab vandeadvokaadi abi puhul kunagi olla. Seadus näeb ette, et vandeadvokaadi abi kogemusest lähtuvalt saab ta

vandeadvokaadi kutsenimetuse omandada vandeadvokaadieksami sooritamisel, töötades vandeadvokaadi abina üldjuhul kolm või erandina ühe aasta (AdvS § 26 lg 1, lg 1').

Seda järeldust ei saa muuta ka avaldaja advokaaditöö kõvalt antud panus finantsõiguse arendamisse – kuigi tegu võib olla õigusvaldkonna ja avaldaja kutsealase arengu mõttes tänuväärse töö ja panusega, ei saa see siiski anda vandeadvokaadist abile vandeadvokaadi töö keerukusele ja vastutusele vastavat kogemust. Just selle kogemuse hindamiseks näebki seadus vandeadvokaadi abidele siiski ette kohustuse vandeadvokaadiks saamiseks läbida vandeadvokaadi eksam. Seejuures on avaldaja teadmiste kontroll just kutsesobivuskomisjoni pädevuses (AdvS § 30) ning AdvS § 26 lg 3¹ mõtteks ei olnud anda juhatusel eri pädevust anda hinnangut, et mõni vandeadvokaadi abina eriti tegusalt ja väljapaistvalt tegutsenud kolleeg peaks saama vandeadvokaadiks lihtsustatud korras. Selline olukord paneks vandeadvokaadi abid ebavõrdsesse olukorda, kuivõrd advokatuuri juhatusel on piiratud materjalide pinnalt äärmiselt keeruline hinnata, millised on iga konkreetse vandeadvokaadi abi oskused ja kogemus – just see ongi vandeadvokaadieksami eesmärk.

Juhatus selgitab täiendavalt, et AdvS § 26 lg 3¹ näeb ette küll erandi advokatuuri liikmeks võtmise üldisest korrast, kuid erandi sisustamisel ja kohaldamisel on advokatuuril kui omavalitsuslikel põhimõtetel tegutseval kutseühendusel väga avar kaalutlusruum. Erandi eesmärk on anda advokatuurile võimalus võtta advokaadieksameid sooritamata enda liikmeks vandeadvokaadina selline isik, kelle puhul saab advokatuur selle isiku eelnevatel ametikohtadel täidetud ülesannete ja sellega seoses kantud vastuse pinnalt mõistliku kahtluseta asuda seisukohale, et tal on olemas piisavad teadmised, oskused ja kogemused, saamaks hakkama vandeadvokaadi tööga, ilma et oleks põhjust kontrollida tema õigusalasid teadmisi ja ilma et ta peaks eelnevalt omandama advokatuuris õigusteenuse osutamisega seotud kogemusi vandeadvokaadi abina.

Avaldajal on võimalik sooritada vandeadvokaadi eksam, kuid juhatus juhib tähelepanu, et dokumente advokaadieksamile lubamiseks on võimalik esitada kuni 04.07.2025.

Juhatus

O T S U S T A S:

Mitte rahuldada B 26.05.2025 avaldust vandeadvokaadi kutsenimetuse taotlemiseks AdvS § 26 lg 3¹ alusel.

Kaebuse käesoleva otsuse peale võib esitada halduskohtule 30 päeva jooksul otsuse teatavakstegemisest alates.